

ПРОБЛЕМАТИКА ВДОСКОНАЛЕННЯ ТА ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ФІНАНСУВАННЯМ ОСВІТИ

Науковці, які досліджують освітні проблеми в Україні, все частіше вказують, що на освітню галузь впливають такі явища, як інтернаціоналізація, глобалізація. Реформи української освіти пов'язані не лише з активним входженням нашої держави в Європейський простір, а й з вимогами сучасного ринку праці. У сфері освіти державна політика активізувалася і впроваджуються конкретні реформи у цій галузі.

Дослідження цієї теми сьогодні набуває особливої актуальності. Так, теоретичні й практичні аспекти вдосконалення та ефективного управління фінансуванням освіти вивчали провідні вітчизняні й зарубіжні науковці, а також автор роботи – Г. В. Сидор [3–4].

Незважаючи на наявність наукових напрацювань з цієї тематики, в результаті певних структурних змін у владі, зокрема запровадження децентралізації, виникають нові проблеми щодо розподілу коштів. З огляду на це бюджетний менеджмент у формуванні регіональної освіти потребує розгляду вкрай необхідних та актуальних питань, зокрема щодо ефективності та раціональності розподілу власних грошових бюджетів.

Вагоме питання, яке в контексті наукового дослідження неможливо оминути увагою, – це проблематика вдосконалення та ефективного управління фінансуванням дошкільної освіти. Вважаємо, що потрібно оптимізувати видатки на матеріально-технічне забезпечення та оплату праці педагогічного персоналу дошкільних закладів. Цього можна досягти шляхом створення навчально-виховних комплексів при початкових школах, що дасть змогу вивільняти додаткові приміщення, створити спільний зі школою персонал з обслуговування, медичний та адміністративний персонал, завдяки цьому здійсниться оптимізація колективу працівників. На наш погляд, у результаті окреслених змін вивільняться кошти на матеріально-технічне забезпечення закладу та оплату праці педагогічного персоналу, а отже, підвищиться ефективність використання коштів на фінансування дошкільної освіти.

Наступне питання, на яке в рамках наукової роботи варто звернути увагу, – це проблематика вдосконалення та ефективного управління фінансуванням загальної середньої освіти. Вважаємо, що потрібно оптимізувати використання наявних ресурсів, їхнє спрямування на задоволення освітніх потреб вихованців (учнів). Для цього необхідно створити опорні загальноосвітні навчальні заклади.

Постановою Кабінету Міністрів України від 20 січня 2016 р. в рамках реформування системи загальної середньої освіти затверджено зміни у порядку створення освітніх округів і визначення умов функціонування загальноосвітніх навчальних закладів у рамках децентралізації [1]. Згідно з цими змінами розширюються повноваження органів місцевого самоврядування щодо питань структури мережі загальноосвітніх навчальних закладів.

Відповідно до Положення про освітній округ [2] це є об'єднання навчальних закладів, закладів культури, фізичної культури і спорту (суб'єктів округу), засновниками якого можуть бути представницькі органи місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад, районні ради. В структуру окресленого округу можуть входити опорні загальноосвітні навчальні заклади та їхні філії.

Оскільки опорні загальноосвітні навчальні заклади забезпечуватимуть освітні потреби населення на доволі значній території, вони передбачають організоване

підвезення педагогів та учнів шкільними автобусами. Ці питання мають вирішувати органи місцевого самоврядування. Доцільність та можливість створення мережі опорних шкіл в умовах децентралізації влади і використання бюджетних коштів на подібні заходи підтверджується результатами громадського обговорення. Такі зміни приведуть до ефективного використання наявних ресурсів, їхнього спрямування на задоволення освітніх потреб вихованців (учнів). Ці заходи, з одного боку, є непопулярними, але з іншого – вкрай важливими для підвищення ефективності управління видатками місцевих бюджетів.

Важливий етап оптимізації фінансування освітньої сфери – децентралізація професійно-технічної освіти. Спроба уряду в кінці 2014 р. передати понад 400 навчальних закладів I-II рівня акредитації (коледжів і технікумів) у комунальну власність та фінансувати їх з бюджетів міст обласного значення через брак коштів на місцях не була повністю реалізована. В умовах децентралізації перекладання фінансування видатків технікумів і коледжів на місцеві бюджети, з нашої точки зору, має бути підкріплено централізованими фінансовими ресурсами (наприклад, субвенціями на розвиток).

Відповідно до бюджету України на 2016 р. видатки на професійно-технічну освіту децентралізуються і мають здійснюватися з бюджетів міст обласного значення – обласних центрів. Внаслідок катастрофічної нестачі коштів у міських бюджетах більшість профтехучилищ у регіонах опинилися на межі закриття. Незважаючи на це, відповідальність за фінансування професійно-технічної освіти перекладено з центральних органів влади на місцеві уряди, які мають раціонально розподіляти гроші власних бюджетів.

З огляду на це наші подальші наукові пошуки будуть спрямовані на дослідження шляхів удосконалення механізму фінансування та управління освітньої галузі відповідно до вимог та потреб сучасної децентралізації влади, економіки та інтеграції України в європейський економічний простір.

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України: Постанова КМУ від 20 січн. 2016 р. № 79. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80-19>
2. Про затвердження Положення про освітній округ : Постанова КМУ від 27 серп. 2010 р. № 777. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80-19>
3. Сидор Г. В., Вербіцька І. І., Савків У. С. Впровадження зарубіжного досвіду фінансування загальної середньої освіти. *Міжнародний науковий журнал «Економічний дискурс»*. 2020. № 4. С. 97–103.
4. Sydor H. V. Implementation of foreign experience of financing general secondary education. Science, research, development #35 (Bialystok, 27–30 novemb. 2020 r.). Bialystok, 2020. Str. 27–30.